

Udviklingen i omfang og art af ungdomskriminalitet 2002-2011

Dette notat angår udviklingen i den registrerede ungdomskriminalitet i de seneste ti år, fra 2002 til 2011. I redegørelsen indgår alene overtrædelser af straffeloven, idet lovændringer samt ændringer i politiets indsats og i forskellige former for tiltag, såsom udviklingen i brugen af automatisk hastighedskontrol, påvirker antallet af registrerede særlovsovertrædelser betydeligt, som dermed i højere grad afspejler lovgivernes og de retshåndhævendendes myndigheders indsats end borgernes tilbøjelighed til at begå lovovertrædelser. Eksempelvis kan det nævnes, at en ændring af lov om euforiserende stoffer i 2004 har medført en 3-4-dobling af antallet af afgørelser på dette område for de unges vedkommende, og at bare fra 2010 til 2011 er antallet af afgørelser vedrørende særlovene (ud over færdselsloven) vokset med mere end 50 pct. som følge af bl.a. mange flere sager lov om euforiserende stoffer, ordensbekendtgørelsen og sager om biler, der ikke overholder syn.

Analyserne, der er baseret på tal fra Danmarks Statistik, omhandler fældende strafferetlige afgørelser. Det vil sige frihedsstraffe, bøder, tiltalefrafald og foranstaltningsdomme. Samme person kan optræde i statistikken flere gange i løbet af et år. I notatet indgår separate analyser for aldersgrupperne 15-17 år, 18-20 år samt 21 år og derover. Det er alderen på afgørelsestidspunktet, der er anvendt.

Overordnet set er der et fald i det samlede antal strafferetlige afgørelser for straffelovsovertrædelser fra 2006 til 2007 på 17 pct., hvilket givetvis er relateret til omstillingsprocesserne i forbindelse med gennemførelsen af politi- og domstolsreformen, som har medført et fald i sigtelsesprocenten samt en ophobning af straffesager i anklagemyndigheden og ved domstolene. Siden 2007 er antallet af strafferetlige afgørelser atter steget og var – for de strafferetlige afgørelser, denne redegørelse omhandler – i 2010 fem pct. højere end i 2006, mens det i 2011 var seks pct. højere end i 2006. Udviklingen efter 2006 er dog ikke ensartet i de forskellige aldersgrupper, jf. det følgende, hvilket indikerer mulige reelle forskelle i kriminalitetsudviklingen for aldersgrupperne.

1. Unge i alderen 15 til 17 år

Antallet af 15-17-årige er vokset konstant i den undersøgte periode og var i 2011 26 pct. større end i 2002. Alene på denne baggrund må det derfor forventes, at antallet af lovovertrædelser begået af 15-17-årige vil være stigende. Sådan forholder det sig dog ikke.

Som det fremgår af tabel 1, begår de unge forholdsvis sjældent seksualforbrydelser, og i det omfang, det sker, drejer det sig typisk om blufærdighedskrænkelser eller seksualforbrydelser mod børn i alderen 13 til 15 år. Det lille antal voldtægter varierer betydeligt år for år, og der er ingen klare udviklingstendenser herfor, ligesom der ikke er det for seksualforbrydelserne generelt.

Tabel 1. Antallet af strafferetlige afgørelser 2002-2011 for aldersgruppen 15-17 år fordelt efter kriminalitetens art.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Seksuualforbrydelser i alt	25	37	49	68	58	56	65	47	40	60
<i>heraf voldtægt</i>	4	3	1	4	4	6	6	6	2	4
Vold og trusler i alt	781	922	1152	1136	1221	1111	1018	936	1021	855
<i>- heraf manddrab</i>	0	1	2	1	1	0	1	1	0	0
<i>- forsøg på manddrab</i>	0	1	0	0	1	2	1	0	1	0
<i>- § 244</i>	574	664	798	788	841	778	711	655	673	577
<i>- § 245</i>	73	96	118	90	113	104	116	84	83	76
<i>- § 246</i>	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0
<i>- § 119</i>	75	97	130	138	145	124	88	119	163	127
Ejendomsforbrydelser i alt	3200	3387	3757	4032	3829	3220	3056	3300	3109	2976
<i>- heraf indbrudstyveri</i>	304	327	356	399	387	255	241	284	305	295
<i>- butikstyveri</i>	911	1024	1230	1293	1163	996	1042	1178	1111	1085
<i>- brugstyveri af bil</i>	271	251	235	241	201	195	164	181	168	164
<i>- røveri</i>	135	183	166	199	196	175	176	231	246	179
Andre straffelovsovertrædelser	103	118	212	197	212	214	191	182	199	190
<i>- heraf narkotikaforbrydelser</i>	5	6	10	13	11	9	8	1	6	3
Straffelovsafgørelser i alt	4109	4464	5170	5433	5320	4601	4330	4465	4369	4081
<i>Pr. 1000 15-17-årige</i>	24	25	29	29	27	23	21	21	20	19

På voldsområdet, der inkluderer trusler m.v., har der frem til 2006 været en ganske stor stigning i antallet af sager, hvor unge er involveret. I absolutte tal er der tale om en øgning på mere end 50 pct. i antallet af strafferetlige afgørelser fra 2002 til 2006. Vurderet i forhold til aldersgruppen størrelse er der tale om en øgning på 38 pct. Herefter har der først været et fald, efterfulgt af en ny vækst og endelig fra 2010 til 2011 et forholdsvis stort fald i antallet af afgørelser for vold m.v. Det betyder, at antallet af afgørelser for vold i 2011 kun var ni pct. højere end 10 år tidligere, og vurderet i forhold til årgangenes størrelse er der tale om et fald – 13 pct. færre afgørelser for vold pr. 1.000 unge i 2011 end i 2002.

Størsteparten af voldsagerne angår simpel vold (§ 244), og udviklingen i antallet af disse følger ganske nøje den overordnede tendens for voldsforbrydelser. En mindre del af sagerne angår alvorligere vold (§ 245). I forhold til aldersgruppens størrelse var der i 2011 17 pct. færre sager om alvorligere vold, end tilfældet var i 2002. Sager vedrørende særlig alvorlig vold (§ 246) forekommer meget sjældent blandt de unge.

Antallet af sager vedrørende vold eller trusler om vold mod nogen i offentlig tjeneste (§ 119) er steget markant frem til 2006, hvorefter der er sket et fald. I 2009 steg antallet af disse sager dog igen og var i 2010 mere end dobbelt så højt som i 2002. I 2011 sås der atter et fald, men fortsat var antallet 69 pct. højere end i 2002 (og 35 pct. højere pr. 1.000 i aldersgruppen).

For manddrab samt forsøg herpå er tallene meget små og uden klare udviklingstendenser.

Antallet af sager vedrørende ejendomsforbrydelser steg frem til 2005, men er efterfølgende faldet, så det i 2011 var syv pct. lavere end i 2002. Vurderet i forhold til antallet af 15-17-årige er der tale om et fald på 26 pct.

Tabellen viser videre, at dette fald gælder såvel sager vedrørende indbrudstyveri, butikstyveri som biltyveri. Færre sager om biltyveri skal ses i sammenhæng med, at flere og flere biler har startspærrer. Det har medført en generel kraftig mindskning i antallet af anmeldte biltyverier.

For så vidt angår røverisager, har antallet de fleste år varieret mellem 175 og 200, dog med noget højere tal i 2009 og 2010. I forhold til aldersgruppen størrelse var antallet dog kun fem pct. større i 2011 end i 2002.

Antallet af sager inden for kategorien 'Andre straffelovsovertrædelser' steg betydeligt i de første år af den undersøgte periode og har derefter været ret konstant. Som det fremgår af tabellen, bidrager overtrædelser af straffelovens bestemmelser om narkotika meget lidt til denne udvikling. De bagvedliggende tal viser, at der først og fremmest har været en vækst i antallet af forbrydelser vedrørende penge og bevismateriale, freds- og ærekrænkelser og forbrydelser mod offentlig myndighed.

Samlet set har antallet af afgørelser for straffelovsovertrædelser pr. 1.000 unge vokset fra 24 til 29 fra 2002 til 2005 og er derefter faldet konstant. I 2011 var der 19 afgørelser pr. 1.000 unge, hvilket i forhold til 2005 svarer til et fald på 35 pct.

Overordnet set følger antallet af strafferetlige afgørelser pr. 1.000 i årgangen en omvendt U-kurve med topunkt i 2005 og svarer dermed ganske godt til den udvikling, der er beskrevet for antallet af sigtelser mod unge under 18 år.¹ Udviklingen i de unges kriminalitet de allerseneste år svarer derimod ikke til den forventning, der kunne være hertil på baggrund den tidligere omtalte generelle udvikling efter retsreformen i 2007. I perioden herefter er der således ikke sket en vækst i antallet af strafferetlige afgørelser til unge, men tværtimod et fald. Det bemærkes, at når mønstret for udviklingen i de absolutte tal og for udviklingen pr. 1.000 15-17-årige ikke helt følger hinanden, skyldes det den nævnte ændring i ungdomsårgangenes størrelse.

2. Unge i alderen 18 til 20 år

Antallet af 18-20-årige i befolkningen var nogenlunde konstant de første par år i den undersøgte periode, men er derefter vokset, så der i 2011 var der 25 pct. flere 18-20-årige end i 2002.

Af tabel 2 ses, at antallet af strafferetlige afgørelser i forhold til årgangenes størrelse, jf. sidste række i tabellen, følger en lidt anden udviklingskurve end den, der er beskrevet ovenfor for de 15-17-årige. For de 18-20-årige stiger antallet af afgørelser pr. 1.000 meget lidt i begyndelsen af perioden, holder sig derefter konstant og falder noget fra 2005 til 2008. I 2009 og 2010 voksede antallet af strafferetlige afgørelser i forhold til årgangenes størrelse imidlertid, men faldt så igen i 2011. To forholdsvis flade bakker betegner således udviklingen, som dog også overordnet beskriver et fald – på 13 pct. fra 2002 til 2011.

---

¹ Se også særskilt notat herom: http://www.justitsministeriet.dk/fileadmin/filer/forskning/Udviklingen_i_boerne-og_ungdomskriminalitet_2011.pdf

Niveauet for voldssager er noget højere for de 18-20-årige end for de 15-17-årige, men i lighed med den yngre aldersgruppe sker der en vækst i antallet af sager frem til 2006. Det efterfølgende fald er dog betydeligt mindre end tilfældet er for de 15-17-årige, og niveauet i 2011 ligger – vurderet i forhold til aldersgruppens størrelse – ikke under, men knap en pct. højere end i 2002. Stigningen i voldssager angår hovedsagelig vold eller trusler mod nogen i offentlig tjeneste (§ 119) og simpel vold (§ 244). Heller ikke for de 18-20-årige er der tydelige udviklingstendenser i de meget alvorlige voldssager, den særligt alvorlige vold (§ 246), manddrab eller forsøg herpå.

Tabel 2. Antallet af strafferetlige afgørelser 2002-2011 for aldersgruppen 18-20 år fordelt efter kriminalitetens art.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Seksualforbrydelser i alt	41	34	46	60	53	61	50	58	51	41
- heraf voldtægt	7	2	4	13	9	14	8	10	4	3
Vold og trusler i alt	980	1157	1226	1353	1420	1339	1289	1340	1450	1237
- heraf manddrab	1	1	5	1	0	0	6	2	3	2
- forsøg på manddrab	0	1	4	1	1	1	4	3	4	2
- § 244	616	727	780	787	861	842	790	819	853	730
- § 245	147	163	155	200	165	207	198	222	202	180
- § 246	0	4	4	1	1	0	2	1	0	2
- § 119	120	126	153	194	221	164	170	157	230	210
Ejendomsforbrydelser i alt	3546	3721	3576	3675	3230	2758	3062	3660	3928	3656
- heraf indbrudstyveri	452	517	476	490	450	322	395	443	572	515
- butikstyveri	719	815	887	796	619	559	670	875	968	916
- brugstyveri af bil	365	322	243	243	215	183	194	257	258	226
- røveri	160	188	130	201	154	143	191	278	268	238
Andre straffelovsovertrædelser	362	400	485	471	462	372	395	454	482	462
- heraf narkotikaforbrydelser	79	71	68	81	65	92	62	47	65	70
Straffelovsafgørelser i alt	4929	5312	5333	5559	5165	4530	4796	5512	5911	5396
<i>Pr. 1000 18-20-årige</i>	29	32	32	32	29	25	25	28	29	26

Frem til 2007 sker der et betydeligt fald i antallet af sager vedrørende ejendoms kriminalitet – en reduktion på 37 pct. pr. 1.000 18-20-årige. Derefter er omfanget af disse sager vokset, dog med et mindre fald fra 2010 til 2011, hvor niveauet lå 18 pct. under det i 2002 pr. 1.000 i aldersgruppen. Samme udvikling gør sig stort set gældende for indbrudstyveri, butikstyveri og brugstyveri af biler. Antallet af røverisager varierer derimod noget år for år og har de seneste tre år ligget noget højere end i de foregående år. I forhold til aldersgruppens størrelse var der 19 pct. flere røverisager i 2011 end i 2002.

Antallet af strafferetlige afgørelser for andre straffelovsovertrædelser varierer noget i den undersøgte tiårige periode. Som det også fremgår af tabellen, angår kun en mindre del af denne vækst narkotikasager. De bagvedliggende tal viser, at disse sager i øvrigt primært angår forbrydelser mod offentlig myndighed samt freds- og ærekrænkelser. De allersidste par år er der desuden kommet flere sager vedrørende alment skadelige forbrydelser. Dette er højst sandsynligt relateret til de strafskærpselser, der er sket vedrørende lovgivningen om våben og eksplosivstoffer (§ 192 a) ved indehav af skydevåben m.v.

Sammenfattende er kriminalitetsudviklingen for de 18-20-årige mindre markant end for de 15-17-årige – med en mindre vækst i begyndelsen af perioden og et mindre fald i slutningen. I 2011 var der 20 pct. færre strafferetlige afgørelser pr. 1.000 18-20-årige end i 2005, mod et fald på 35 pct. for den yngre aldersgruppe.

3. Sammenligning med den øvrige del af befolkningen (21 år og opefter)

Med henblik på at kunne se udviklingen i de unges kriminalitet i en større kontekst er der gennemført en tilsvarende analyse for personer over 20 år, jf. tabel 3. Denne del af befolkningen har i den undersøgte periode haft nogenlunde samme størrelse, idet den kun er vokset med tre pct. fra 2002 til 2011.

Udviklingen inden for de enkelte kriminalitetstyper viser en vækst i antal voldssager frem til 2005, dog ikke i sager vedrørende særlig alvorlig vold, manddrab og forsøg herpå. Dette svarer nogenlunde til mønstret for de unge, men væksten i antallet af voldssager er meget mindre, end tilfældet er for de unge. Det samme gør sig gældende for mindskningen i antallet af voldssager fra 2010 til 2011, hvilket indebærer, at der i 2011 i forhold til 2002 var tre pct. flere voldssager pr. 1.000 over 20 år.

På ejendomsforbrydelsesområdet har der blandt de ældre været et mindre fald frem til 2005 og derefter et større fald i 2006 og 2007. Dette er efterfulgt af en stigning de efterfølgende år, så at der i 2011 kun var otte pct. færre strafferetlige afgørelser pr. 1000 for ejendomsforbrydelser end i 2002. Vedrørende underkategorierne er faldet mest markant for brugstyveri af biler (på 48 pct. fra 2002 til 2011). For butikstyverier er der et mindre fald på fire pct., men der omvendt er en vækst på og fem pct. i antal afgørelser for indbrudstyverier (alle tal pr. 1000 i aldersgruppen). Antallet af røverisager varierer noget år for år, men er ikke vokset fra 2002 til 2011, hvilket står i modsætning til udviklingen blandt de unge.

Tabel 3. Antallet af strafferetlige afgørelser 2002-2011 for personer over 20 år fordelt efter kriminalitetens art.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Seksuallforbrydelser i alt	536	540	585	641	549	461	460	538	589	509
- heraf voldtægt	59	62	51	45	46	49	43	49	52	46
Vold og trusler i alt	5122	5483	5583	5866	5592	4844	5027	5140	5730	5435
- heraf manddrab	30	29	22	30	26	18	15	31	51	24
- forsøg på manddrab	16	18	7	13	10	12	16	30	22	25
- § 244	2894	2970	2985	3019	2808	2586	2744	2658	2723	2684
- § 245	563	715	638	700	680	560	623	658	685	712
- § 246	12	19	33	17	21	18	13	19	14	11
- § 119	871	981	1131	1271	1266	974	930	1024	1215	1155
Ejendomsforbrydelser i alt	21.136	20.568	20.852	20.098	17.199	13.810	14.746	17.272	18.737	20.041
- heraf indbrudstyveri	1479	1557	1490	1425	1165	1006	1094	1210	1451	1592
- butikstyveri	9420	9420	10.241	9349	7814	6550	7080	8810	8965	9301
- brugstyveri af bil	957	832	697	597	466	362	350	403	509	507
- røveri	450	448	350	332	263	254	299	438	410	437
Andre straffelovsovertrædelser	2243	2282	2647	2840	2553	1950	2096	2329	2780	2928
- heraf narkotikaforbrydelser	459	459	600	634	603	541	552	522	606	679
Straffelovsavgørelser i alt	29.037	28.873	29.667	29.445	25.893	21.065	22.329	25.279	27.836	28.913
Pr. 1000 > 20 år	7	7	7	7	6	5	5	6	7	7

De fleste sager vedrørende straffelovens narkotikabestemmelser angår personer over 20 år. Som det fremgår af tabellen, ses i perioden frem til 2005 en vækst i antallet af disse sager. Denne stigning er relativt set mindre end for de 18-20-årige, men i absolutte tal er der tale om en mere betydelig vækst. Efter 2005 er omfanget af narkotikasager ret konstant, dog undtaget en ganske stor stigning fra 2010 til 2011. De øvrige former for 'andre straffelovsovertrædelser' angår også for de ældres vedkommende primært forbrydelser mod offentlig myndighed og freds- og ærekrænkelser, men desuden en del sager vedrørende falsk forklaring. De

seneste tre år har der endvidere også for de ældre været ganske mange sager vedrørende alment skadelige forbrydelser, der som nævnt antagelig angår lovgivningen om våben og eksplosivstoffer (§ 192 a).

Overordnet set har antallet af strafferetlige afgørelser pr. 1.000 været ret konstant for den ældre aldersklasse frem til 2006, hvorefter der har været et fald efterfulgt af en vækst. I forhold til 2002 var der i 2011 tre pct. færre strafferetlige afgørelser pr. 1.000 personer over 20 år, og i forhold til 2005 var der fire pct. færre strafferetlige afgørelser, altså et betydeligt mindre fald end det, der har kunnet registreres for – især – de 15-17-årige, men også de 18-20-årige. Tilsvarende angår den vækst, der har været i antallet af strafferetlige afgørelser siden 2007, primært personer over 20 år, i mindre grad de 18-20-årige og slet ikke de 15-17-årige.

4. Kriminalitet blandt piger og drenge

Kriminalitet begås i langt større udstrækning af drenge end af piger. Det ses af tabel 4, at forholdet mellem de 15-17-årige drenge og pigers kriminalitet var ca. 4:1 i begyndelsen af den undersøgte periode, men fra 2007 og frem nærmere 3:1 eller derunder. For de 18-20-årige var dette forhold ca. 6:1 frem til 2007 og derefter ca. 5:1. Forskellen mellem kønnene er således mindsket i perioden.

Forskellen i den kønsmæssige kriminalitetsfordeling inden for de forskellige aldersgrupper skyldes både, at andelen af drenge, der registreres for kriminalitet, er større i den ældre end i den yngre aldersgruppe, og at andelen af piger med en strafferetlig afgørelse omvendt er lidt mindre i den ældre end den yngre aldersgruppe.

Tabel 4. Antal strafferetlige afgørelser for straffelovsovertrædelser 2002-2011 pr. 1.000 i aldersgrupperne, fordelt efter alder og køn.

		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
15-17 år	Piger	9	11	11	13	12	11	11	11	11	10
	Drenge	39	39	45	44	42	34	31	31	30	27
18-20 år	Piger	8	8	9	9	7	9	9	10	9	9
	Drenge	50	54	53	54	49	40	41	45	47	42

Udviklingen i andelen, som har fået en strafferetlig afgørelse, viser for både de yngre og de ældste af pigerne en vækst i begyndelsen af perioden, men siden 2007 har andelen med en strafferetlig afgørelse været ret konstant for pigernes vedkommende. For drengenes vedkommende topper andelen med en strafferetlig afgørelse omkring 2005, hvorefter den for de yngste drenge er fortsat med at falde – med 31 pct. i forhold til 2002 – mens der for de ældste drenge igen sker en vækst i denne andel i 2009 og 2010. Over hele perioden er andelen med en strafferetlig afgørelse blandt de ældre drenge mindsket med 16 pct.

Vedrørende udviklingen i voldskriminalitet blandt drenge og piger fremgår denne af tabel 5, som viser det absolutte antal strafferetlige afgørelser for vold i perioden 2002 til 2011.

Tabel 5. Antal strafferetlige afgørelser 2002-2011 for vold (§§ 244-246) fordelt efter alder og køn.

		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
15-17 år	Piger	70	111	95	108	137	167	156	162	143	125
	Drenge	577	649	822	771	817	715	672	577	613	528
18-20 år	Piger	53	54	80	76	68	82	96	139	116	97
	Drenge	709	839	859	912	959	967	894	903	939	815

Forholdet mellem antallet af strafferetlige afgørelser for vold til piger og drenge er generelt noget større end forholdet mellem samtlige strafferetlige afgørelser for straffelovsovertrædelser til piger og drenge, men også på dette område er afstanden mellem piger og drenge mindsket i den undersøgte periode. Mens forholdet mellem de 15-17-årige drenge og piger i 2002 var ca. 8:1, har det de sidste par år være ca. 4:1. For aldersgruppen 18-20 år har ændringen gået fra ca. 15:1 til omkring 8:1.

Denne ændring skyldes primært, at væksten i antallet af voldssager har været særlig markant for pigernes vedkommende. Relativt set er væksten stor – en vækst på henholdsvis 79 og 83 pct. for de to aldersklasser – men i absolutte tal er den dog forholdsvis ringe, idet det for de yngste piger er der tale om en tilvækst på 55 sager fra 2002 til 2011 og om 44 sager for de 18-20-årige piger. For de 18-20-årige drenge er der set over hele perioden sket en tilvækst på 15 pct. i antallet af voldssager, mens der for de 15-17-åriges vedkommende er tale om et fald på otte pct.

Denne udvikling i vold blandt drenge og piger bør ses i lyset af de oplysninger om blandt andet anmeldelsestilhøjelighed, der fremgår af de årlige rapporter om offerundersøgelser, som Justitsministeriets Forskningskontor udarbejder sammen med Københavns Universitet.²

---

² Se ”Man anmelder da vold – En analyse af ændringer i anmeldelsestilhøjeligheden for vold” og ”Offerundersøgelserne 2005-2010”, begge rapporter på: www.justitsministeriet.dk/forskning/rapporter-fra-forskningskontoret.